

VIII. Гуманітарні науки.

УДК 312.95(477.8)

1. ДИНАМІКА ЛЮДНОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО СКЛАДУ
НАСЕЛЕННЯ МІСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ ГАЛИЧИНИ (1939 - 1994 рр.)

Шептун І.М. - студентка 4 курсу

(Тернопільський державний педагогічний інститут)

Науковий керівник: к.г.н., доц. Заставецький Б.І.

На основі аналізу праці українського географа В. Кубійовича "Етнічні групи південно-західної України (Галичини) на 01.01.1939 р. Національна статистика.- 1953" та матеріалів післявоєнних переписів населення вдалось виявити зміни, що відбулися в людиності та національному складі населення міських поселень Галичини за період понад 50 років.

На 01.01.1939 року в межах Галичини (сучасної Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської областей) було до 150 міських поселень. З них за людністю тільки одне велике (Львів - 320 тис.чол.) і одне середнє місто (Івано-Франківськ - 64 тис.чол.), а всі інші міські поселення належали до групи малих (до 50 тис.чол.), і складали найбільшу кількість (148). В останній групі в довоєнний період переважали міста та містечка до 10 тис.чол. В них розвивалось в основному кустарне виробництво, деяка частина їх жителів займалася сільським господарством.

За післявоєнний період з розвитком промисловості, будівництва та невиробничої сфери суттєво не змінилась кількість міських поселень (зараз їх понад 150), але значно зросла їх людність (найбільше за рахунок припливу сільських жителів у міста і селища міського типу). Зараз в межах Галичини функціонує одне найбільше (Львів) і два великих міста (Тернопіль, Івано-Франківськ), 5 середніх (Дрогобич, Калуш, Коломия, Стрий, Червоноград) і наближаються до цієї групи Борислав і Самбір. Зросла людність і малих міських поселень.

На сучасному етапі в умовах економічної кризи на території Галичини, як і всієї України, склалась тенденція повільного зростання людиності міст і селищ міського типу.

За названий період суттєво змінився національний склад населення міських поселень Галичини. Ці зміни зумовлені впливом та наслідками другої світової війни, рядом актів щодо переселення громадян різних національностей за межі Галичини, України в післявоєнний період та переселенням українців з інших держав на названу територію. Все це призвело до підвищення питомої ваги корінної нації в міських

поселеннях Галичини на сучасному етапі.

2. ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Ліпкан В. - курсант 2 курсу

(Українська академія внутрішніх справ)

Науковий керівник: викл. Герасименко В.М.

Тема мого виступу - "Життя та діяльність Богдана Хмельницького" - нерозривно зв'язана із закономірностями об'єктивної дійсності.

Зараз в Україні йде процес становлення молодої суверенної держави і обминути таку велику історичну постать як Богдан Хмельницький просто неможливо, бо він був першим, хто почав визвольну боротьбу українського народу.

Хмельницький Богдан Михайлович, славетний гетьман, визволитель України, був сином чигиринського сотника Михайла Хмельницького. Народився він близько 1595 року. Спочатку навчався в Київській братській школі, далі - у Єзуїтській колегії, що в Ярославі над Сяном. Обдарований природним розумом, він був досить освіченою людиною свого часу, вільно володів польською і латинською мовами, а пізніше ще й турецькою та французькою мовами. Служив у війську реєстрових козаків, брав участь у походах проти турків, в народних повстаннях 1637-1638 рр. У 1637 році був писарем, у 1638-1648 рр. - чигиринським сотником. Переслідуваний польською владою, у кінці 1647 р. переїхав до Запорізької Січі, де у січні 1648 р. очолив повстання, поклавши початок визвольної боротьби українського народу 1648-1654 рр. Під керівництвом Хмельницького були одержані перемоги у битві під Жовтими Водами (1648), Корсунській битві (1649), Пилявецькій битві (1649), Батожській.

Навесні 1649 року Хмельницький разом із ордою хана Іслам-Гірея взяв облогу польське військо під Збаражем. На допомогу осадженим вирушив сам Ян Казимир з 20-тисячною армією, але її раптово оточив і розгромив Хмельницький. До гетьмана потрапив сам король. Однак Богдан Хмельницький змилювався над ним, і під Зборовом Ян Казимир розпочав переговори. Умови висувалися такі: гетьман визнавався найвищим керівником козацького війська, яке мало налічувати 40000 і поповнюватись із мешканців України: Київського, Брацлавського та Чернігівського воєводств. Тут забороняли перебувати польським військам. Всі посади обіймали українці, єзуїтам не дозволяли відкривати в Києві свої школи, а Київський митрополит отримував місце в сенаті, скасовувалась унія.

Умови Зборівської угоди свідчать про те, що в цей час Хмельницький ще туманно уявляв собі своє історичне покликання і не передбачав